

ПИЈЕМОНТ

ДИРЕКТОР: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Уредник: Коста М. Луковић

Пред слом Турске

Мешање Турске потпуно је помешало све карте дипломатије неутралних држава. Пре свега, поколебала се Италија. И поред Лозанског уговора Италија још није рашчистила своје рачуне са Турском. А ни младотурци се не могу помирити са губитком Триполиса и са истеривањем полумесеца из Африке. Јака Турска за Италију значи крај њеног тек основаног колонијалног царства у Африци. Кад би неким чудом Турци успели да Египат врате под своју своју власт и захвате Суецки канал, Талијани не би могли дуго задржати у својој власти не само Триполис него ни Еритреју, која је од турске Арабије удаљена свега неколико часова вожње по мору. Сем тога италијанска влада није се још одрекла од идеје, да окупацију Родоса и дванаест острва претвори у анексију. Италија је на тај начин својим опстанком заинтересована у ослабењу па чак и у потпуном уништењу Отоманског царства. Зато је и потпуно природно, што Солино тражи повода за сукоб са Турском. Гласови о ултиматуму, који је, кажу, римски кабинет предао Порти, наравно, има тек да се потврде. Могуће је да ће краљ Виктор Емануел одступити у последњем тренутку пред перспективом новог крвопролића. Турска је фактички заменила Италију у Тројном Савезу и према томе турско-италијански рат неминовно ће повући за собом оружани сукоб Италије са Немачком и Аустро-Угарском. Италијанско јавно мњење већ се одавно изјаснило за иступање Италије против двојног царства, да би се отеле талијанске земље, које стегу под игом Хабзбурга. Али влада Саландре умела је да се одржи против навалњавања јавног мњења, које је тражило рат са бившим савезницима. Међутим уговор о Тројном Савезу не тиче се Турске и римски кабинет сад има потпуно одрешене руке.

Румунија, која је досада са бојажљивошћу погледала на Бугарску и са надом на Италију, принуђена је током ствари да заузме одређеније држање. Затварање Дарданела штетно утиче на румунску трговину са Европом, а велики расходи на издржавање војске у мобилном стању тешко пада овој сразмерно сиромашној земљи. Одговор краља Фердинанда депутацији румунских професора показује, да нови краљ осећа неопходност, да се повинује вољи свог народа. Па и сам Браћану, који је још недавно одбацивао и саму помисао о

нападу на Аустро-Угарску, сада говори само о избору погодног момента за такво иступање. Румунски аустрофили, потиснути у позадину политичког живота, сада лармају само да би се изгубило што више времена. Неутралност Румуније, коју су пре Немци нарушавали на сваком кораку, постала је сад оштрија. Букурешка влада забранила је извоз бензина и петролеума у Немачку и Аустрију, а и није хтела допустити пренос злата и ратног материјала преко румунске територије за Турску. Страх пред Бугарском помало ишчезава. Национална свест у владајућим букурешким круговима почиње да се јавља.

Што се тиче Бугарске, њени званични представници изјављују, да су чврсто решени, да одрже неутралност до краја рата. У то исто време софиски политичари, одговорни и неодговорни, испод руке воде преговоре о компензацијама за иступање Бугарске. Потпуно је природно, што ни Србија ни Грчка не показују ни најмање воље, да Бугарској понуде један део своје територије за услуге, чија успешност још виси у ваздуху. Пут за остварење бугарских народних идеала потпуно је други. У новом савезном уговору треба да се границе бугарске Македоније одреде условно, да зависе од ових или оних резултата европског рата, а не само од размере у којој Бугарска буде учествовала у рату. Сем тога за Бугарску је важније од свега да поврати источну Тракију и истера Турке из Европе. Препорођај турског царства угрожава безбедно јужне границе бугарске краљевине. Као што се показало, младотурци машкају и о поновном задобијању западне Тракије и да обнове турске границе пре балканских ратова. Није узалуд већи део турске армије концентрисан у Европи.

У опште говорећи, оздрављење „болесног човека“ на обалама Босфора никако се не може свиђати његовим наследницима, који су још за његова живота захватили добар део наследства. Бугарска и Грчка, а исто толико и Србија и Италија заинтересоване су у ослабењу Турске. Све док Источно питање стоји отворено, балканске државе не могу се сматрати као сигурне и удобно се осећати у својим земљама. Та природна заједница интереса зацело ће уклонити све препреке и народне антипатије.

„Руское Слово“.

Из бојне линије

„Зла ти срећа...“

За време борбе на Гучеву једног нашег Циганина по годи пушчано зрно у — полуцилиндер, који је имао жиг једне аустријске фабрике.

— Аустријо, зла ти срећа! Сама себе гађаш својим куршумом у твој полуцилиндер! — рече Цига кад виде да му је глава остала чистава.

Држање Бугарске

Специјалан извештај „Пијемонту“

Ниш, 9. новембра

Из Софије стижу гласови, да је Радославов, председник бугарског министарства, изјавио, да не би био противан једном општем партијском кабинету.

Како последњих дана теку ствари у Софији, закључује се да бугарски политичари све више и више, до душе полако, прилазе Тројном Споразуму.

Непријатељском писању о Србији владиних листова, који још једнако проповедају оружану акцију против Србије ставља се на супрот писање осталих бугарских листова, који су против те владине пустиловине.

Сви листови наглашују да би Бугарска изишла из неутралности, у корист Тројног Споразума, кад би се Бугарској дале гаранције за остварење њених националних аспирација. Судећи по томе, што Бугарска, неодступно, тражи уступање Македоније, до споразума између ње и нас врло ће тешко доћи.

Некавалерство

— Лажни немачки извештаји. —

Херој одбране Лијежа, генерал Леман, који је затворен у немачкој тврђави Магдебург, замолио је немачке војне власти да дозволе да га посети његова кћи.

Међутим немачки министар војни одбио је ту молбу, изјавивши да, и ако Немци поштују храбре браниоце Белгије, они не могу испунити ту молбу, јер су Белгијци, вели, извршили над Немцима који су живели у Белгији, и над немачким рањеницима многа насиља.

Немци нису хтели да пропусте ни ову прилику, а да не покажу своју уображеност.

Преварене наде

— Дирижабли су за рат неупотребљиви. —

Њу-јоршки кореспондент „Тана“ послао је овоме листу садржај извештаја генерала Серивена, експерта за ваздухопловство у америчкој војсци.

Генерал Серивен сматра да су дирижабли врло скупи а међутим су за нападе неупотребљиви. — Што се тиче њихове извиђачке употребе, у том погледу имају првенство.

— Дирижабли, ови ваздушни дредноти, пише Серивен, могу бити употребљени само у извесним приликама, које су врло ретке, те њихово грађење није баш тако потребно.

Дописник јавља такође, да је по мишљењу овог америчког стручњака немогућ напад цепелина на Енглеску.

Како је у Цариграду

Покрет против Енвера и Немаца

Према вестима, које су дошле из Цариграда, тамо је антинемачки покрет узео великог маха. Међутим, негодовање народа, због ступања Турске у рат, није престало. Неколико је случаја било да гомиле народа нападају на немачке официре.

У Цариграду су убијена два немачка официра, а у Једрену три.

У Енвер-пашиним дому десила се експлозија, али је Енвер паша остао неповређен.

У анонимном писму, које је примио Енвер-паша, вели се да је овај агентат покушан: да се убију сви они, који су предали судбину Турске у руке Немачкој.

Ситуација

— Кратки извештаји са свих бојишта. —

Београд, 9. новембра.

На нашем главном фронту наше су трупе имале успеха код Лазаревца и Шолића, где је једино и било сукоба са непријатељем.

У Источној Прусској и Пољској није било промена. — Офанзива на Кракову продужује се с успехом. — На Кавказу Турци су у долини Колчај одбачени у правцу Ерзерума. Руска црноморска флота бомбардовала је Хопу, те тако омела кретање турских трупа, које су припремале офанзиву.

Око Ипра немачки су напади одбијени са много губитана. Французи су коначно заузели Трасиле-Вал. Ситуација је повољна за савезнике.

Нове руске операције

Пред борбама, чији исход решава судбину Берлина

После аустро-немачког пораза на Висли Руси су разбијеног непријатеља гонили и гоне га још на неким тачкама. Наравно, да ни то гоњење не може да се изводи до крајњих граница, него се негде мора зауставити.

Дотеравши Немце до немачке границе, Руси су морали да приступе вршењу припрема да избаце непријатеља из његових прихватних положаја на линији иза реке Варте, која брани пут за Берлин. Ове припреме захтевају много времена, те се зато морало мало претрпети у очекивању коначних резултата.

Пошто су ове операције од капиталног значаја, јер је ова линија скорје једина позиција на којој Немци могу дати отпора руској навали, Руси су се претходно морали постарати да обезбеде акцију својих трупа на центру, према тој линији, морали су да обезбеде бокове. У том циљу отпоче су на оба крила жестоке борбе, које се завршавају руском победом.

Док се на центру одржава сталан додир са непријатељем, на левом свом крилу Руси су успели да на Карпатима освоје важне стратегијске тачке, које им осигуравају положаје у Галицији. Заузимањем Ужока и Дукле, успешним борбама у Буковини крунисани су руски напади на тој страни. Тако исто продиром ка Кракову врши се успешно. Претходне операције приближују се крају чим се заврше припреме и концентрација трупа и чим се осигурају крила, Краково ће бити

нападнуто. Руси се налазе свега 60 километара од Кракова.

У Источној Прусској Руси су наступили према линији Мазурских Језера са истока, т. ј. с фронта и једним делом у циљу опхођења немачког левог крила, а тако исто и са југа, од Плоцка и Ломже.

У том последњем правцу Руси су начинили веома важан успех, заузели су Јоханесбург у самој средини Јоханесбургских шума. Са заузећем Јоханесбурга руске су трупе прешле већи део тешко приступачних шума и дошле на железничку пругу Лик—Солдау, која је била јако утврђена. — У даљем продирању, Руси су дошли са истока до линије Ангелбург—Гумбинен.

Да би омели заобилажење свог левог крила, Немци су покушали, да изврше пробој руског фронта на линији између Висле и Варте. У случају њиховог успеха било би у неколико компромитовано руско продирање у Источну Пруску, а продирање ка Кракову морало би се успорити. Немци су према немачким извештајима, допрли до Кутна, али су заустављени и у вишедневној битци њихова је офанзива потпуно сломљена. Тако је пропала покушај, да се омету руске припремне операције.

Али овај немачки пораз може за собом повући и теже последице по Немце. Гонећи пред собом разбијеног непријатеља Руси могу са куд и нама мање жртава продрети кроз најопаснију зону

непријатељске одбранбене линије и тако учинити Немцима оно, што ови њима нису могли учинити: пробој фронта.

Тако сад Руси имају пред собом ситуацију, какву су, вероватно, прорачунали: осигурани бокове и веома велике шансе на главном фронту.

На невољу

— Шта траже Немци од свог становништва —

Колико се у Немачкој мало надају да ће моћи да одбију руске нападе на своју земљу најбоље показује нижи факат.

Из Познања јављају да се по улицама познањским растурају позиви немачке владе народу, у коме се позивају да свим силама допринесу да се одбију Руси и да узму активно учешће у борби с њима.

Од народа се тражи да помогне новцем и стварима, да се подмире војне потребе.

Кајовљева мисија

— Бивши француски министар у Њу-Јорку. —

Један француски лист из Бордоа саопштио је, да је Жозеф Кајо отпутовао са својом породицом у Јужну Америку. Ово се тумачило тиме, што се Кајо после познатог процеса његове жене, хоће да повуче у миран живот. Али сад изгледа да Кајовљев пут има други циљ.

Из Њу-Јорка јављају, да је Кајо тамо стигао. И ако ова погледна има лични карактер, ипак она има у толико значаја, што ће Кајо ову прилику употребити, да америчко јавно мњење обавести о зверствима, која су Немци извршили у Белгији и Француској, и о њиховом варварском вођењу рата.

Америчким новинарима Кајо је изјавио, да има неоспорне доказе, званично потврђене. Како је немачки утицај у Америци и иначе опао, то ће га Кајовљева мисија зацело свести на нулу.

Нове бомбе

— Дејство новопронађеног француског експлозива. —

Један париски новинар разговарао је са једним француским авијатичарем о употреби нових

бомби, које се бацају са аероплана.

— Ја сам употребљавао, прича овај авијатичар, и бомбе старог типа и нове бомбе. Величина је код обеју иста, само стара бомба, када падне међу људе, баца их све у ваздух. Напротив, нова бомба све баца на земљу, што се најчешће у близини кад она експлодира. Од места, где падне бомба, појуре ваздушни таласи, слични круговима кад се баца камен у воду. Људи падају, зграде се руше, као невидљивом руком уништавају се топови. При експлозији ове бомбе, температура се врло много снижава. Ја сам то сам осетио, кад сам бацио прву такву бомбу, ма да сам се налазио 800 метара изнад места где је она експлодирала. Тада је погинуло тридесет немачких војника, који су се налазили у биваку. Њихова смрт је била тренутна.

Ова је бомба врло проста и није тешко добавити је за ваздушну ескадру; и сам пилот може да је направи пред летење.

Немачке невоље

— Уписују зајам и међу ратницима —

И поред свих немачких напора војни унутрашњи зајам срамно је пропао.

Најбољи доказ је за то наредба немачког министарства војног која је упућена оперативним трупама.

„За покриће војних трошкова влада је закључила пет процентни војни зајам за који је уписано већ око четири и по милијарде марака. Међутим ми хоћемо да побегнемо од отаџбине, да узмете учешће у овој зајми и управа државне банке у договору с министром финансија, решила је да прими и ваш упис.“

То није урађено због тога, што влада не би добила новац без вашег уписа, него стога, да вам се да могућност, да и на тај начин послужите отаџбини.“

Енглески социјалисти

— Изјава радничке партије —

Веома је интересантну изјаву дао нови вођа енглеске радничке партије Артур Хендерсон приликом дебате о састављању одговора на престону беседу:

— Они, које ја престављам, дошли су до закључка, да је преко потребно да се уради све што је потребно да се до

краја сачува једнодушност целог Британског царства у овом великим искушењу, које нам је задесило. Потребно је, да успеси савезника буду увенчани пуним и одлучним успехом а затим ће организовани радници употребити сав свој силни утицај, да се створи живот сагласно принципима националних идеала доведених у склад са узвишеним идеалима демократије,

Скандали у Букурешту

— Браћано — издајник. —

Румунска опозициона штампа обелодањује манипулације владине и оптужује је, да је ишла на руку Немачкој и Турској. Букурешки лист „Дрептака“ оптужује Браћана да је издао народну ствар и износи овај факат:

— Возом број 128 провезена је 29. октобра једна партија немачког злата од 8.429 килограма од станице Предеала у Рушчук. Товар се налазио у вагону под знаком Ж. В. а под номером 52.161. Саопштавајући то, тражимо од владе објашњење по овој ствари.

Букурешко становништво је веома озлојеђено. Пред спомеником Михајла Храброг сазван је митинг, на коме се осуђује државна влада.

НАША ПРАВА

— Један енглески глас у нашу корист. —

Сер Валентин Чирол, ранији редактор „Тајмса“, издао је у серији оксфордских брошура популарну књижицу о Србији и Србима. У њој писац црта историју Балканског Пијемонта и иде за догађајима до Видовданског атентата. И историјски и племенски, Срби имају неоспорна права на крајеве између Драве и Јадранског Мора. Далмација је, на пример, у прикос дуге млетачке владавине чисто југословенска земља, јер Италијана има 2,84% од целог броја становништва. Босна и Херцеговина насељене су Србима и Хрватима за 97%. Затим писац даје статистичке податке о насељењу разних народности у појединим покрајинама Аустро-Угарске у поменутих границама и проценте о вероисповеди.

По тој статистици има Словенаца у Штајерској 410.913, у Корушкој 82.663, у Крањској 491.835 а у Горици и Градишки 155.089, у Трсту 57.671 и у Истрији

57.239. Срба и Хрвата има у Истрији 168.184, што са Словенцима чини 225.423, према 110.495, колико износи несловенско насељење у тој покрајини.

Интервенција Јапана

— Евантуална помоћ Енглеској. —

Јапански државници изјавили су своју готовост, да својом војском помогну силе Тројног Споразума, у случају потребе. Но савезницима јапанска помоћ у Европи за цело неће бити потребна. Је-

дино што би Јапан могао корисно помоћи у случају да се у колонијама десе какви инциденти.

Сада би то једино могло бити у Индији. На глас да Турска хоће да подигне устанак у Индији против Енглеза, један јапански политичар рекао је:

— Ја не верујем немачким извештајима о антиенглеском покрету у Индији, али у случају да у Индији букне побуна, Јапан ће испунити своје обавезе према Енглеској и послаће у Индију своје трупе.

Са нашег ратишта

(Извештај Врховне Команде)

АУСТРИСКИ ПОРАЗ КОД МИОНИЦЕ

Крагујевац, 9. новембра

Седмог новембра наше трупе разбиле су један непријатељски батаљон, који је напао код Мионице. Запленили смо једно превијалиште и заробили смо сто војника.

УСПЕХ НАШИХ ТРУПА КОД ЛАЗАРЕВЦА

Северно од Лазаревца непријатељ је напао са једном мањом колоном на наше положаје, али је снажном артиљерском и пешадијском ватром наших трупа заустављен и испадом наших трупа приморан на повлачење, у коме је непријатељ претрпео огромне губитке.

НА ДРУГИМ ФРОНТОВИМА

На осталим фронтovima није се десило ништа значајније.

Ратне операције

— Ситуација на европском војништву. —

(Из „Журнал де Балкан“)

Данас имамо само мало вести с разних ратних позоришта. Не да се није догодио ни један факат, него се одлучни резултати, или токови, који имају извештај замахај истичу истом после више борбених дана, за време којих се још не зна, на чијој је страни успех. Тако се у овом тренутку бију борбе у Фландрији, по жестици једнаке и с једне и с друге стра-

не. Хиљаде лешева покривају бојна поља, и не стиже се, ни да буду сахрањени.

При свем том Французи су имали успеха на многим тачкама; они су напредовали нарочито између Диксмида и Лиса. У центру, на Ену, Французи су напредовали такође. У Ансасу су били сви напади Немаца одбијени, којима је циљ био да се дочепују кланца Сент-Мариског.

У овој страховитој битки, која траје већ два месеца, толико је текло људске крви, толико је дато доказа издржљивости, оштре воље, жудња жеље за победом, да се морамо питати, од чега су та

Дивљи зец

Када је отишао да подигне завесу са своје фабрике хартије, г. Морел опази једно десет људи да читају неку објаву, прилепљену на прозорима суседне поште.

Опет нека рђава вест? Они не могу остати на миру са тим ратом! Говори се већ три дана да је неизбежан. У машти г. Морела представљали су се краљеви, принчеви, дипломате, одвојени од обичних људи прозорима свога аутомобила, одреди коњице, велики прозори на палатама. Ова лица су озбиљно дискутовала, претила су својом војском, знајући добро, до ђавола! да је то зато да се уплаше и једни и други, да је све спремљено.

Фабрикант артије објашњавао је својим клијентима, којих је бивало све мање у ово време, свако:

— Рат? Видите, господе, рат је

немогућ са модерним оруђима. Не би остао ни један војник после једног месеца. А затим, како ћете хранити ту војску? Никад се нису они усуђивали то да изјаве.

Он је то тврдио на један начин толико категоричнији, у колико је постајао све мањи оптимист. Он је мислио, да ови владоци и ове дипломате неће ићи да ратују. Они на то гледају друкчије. То њих лично не дира. Требало би објавити рат преко једне врсте комисије. Он је био миран, навикао је да продаје пера, мастило, свеске за чиновнике, ђаке, литераторе, трговце, свима мирним грађанима, који стоје толико дуго пред објавом.

Оде да прочита објаву: једна депеша потписана плавим плајањом, на којој је било написано ово:

„Велика ужурбаност. Општа мобилизација.“

Један радник рече просто: „То је!“ Фабрикант хартије сав упла-

шен, колена су му клецала, остао је замишљен: „То је рат! Рат!“ Није му долазила на памет никаква друга мисао. Врати се у дућан, и спусти завесе. Сада нико неће доћи! Овака му се појавила катастрофа: трећег дана по мобилизацији он је требао да оде у свој пук, у Тул. А после? Ах! после је он већ гледао Морела убијенога, смрвљенога, прорештаног. Он се сећао непрекидно једне слике из балканског рата: јуриш бугарске пешадије. Срце је хтело да му искочи из груди. Рат је ту!

Фабрикант хартије је дрхтао. Желео је да неко буде поред њега, коме би се могао жалити. Али он је био сироче и нежењен и поред својих тридесет и шест година. Оде у канцеларију да нађе своју војничку буквицу. Неколико пута је прочитао црвену страну.

Превртао је пажљиво и друге стране, као да је требало пронаћи нарочиту фелешку, којом се

наређује војнику Морелу да не напушта своју радњу, ни под каквим изговором, у случају рата.

Није могао да доручкује. Изашао је. Гомили грађана, са заставама промицале су кроз улице, певајући маршеве. Жене су плакале. Дућани су се затварали. Трговци су лепили на дућанима објаве, у којима су јављали својим муштеријама да су они Французи, и да остављају свој посао због мобилизације.

Господин Морел, још више узбуђен призором, који је видео на улици, оде кући. На великом белом картону он је написао: „Кућа је француска. Газда је отишао трећег дана по мобилизацији“. Али је одмах поцепа, и написа само три речи: „Отишао на бојиште“...

Требало је да се придружи својим друговима из пука на источној станици. Морел је гледао, како се срдечно опраштају војници са својима. Воз је отишао ка граници, на бојиште, у ватру.

Морел је остао замишљен поред својих веселих другова. Један му је од њих рекао:

— Ти плачеш, мој младићу? Не треба плакати. Ми идемо да потучемо Немце. То ћете расположити.

Он се окрену суседу, неком фабричком раднику, бледом, мршавом, црном, коме се две крупне сузе скотрљале низ лице. Јадни ђаво овако објасни, да би се оправдао:

— То је ствар рата. Ја сам оставио жену и два дерања, ви разумете...

Морел се сети да никога није оставио. Он се сматрао мање несрећним. Он је сматрао за дужност да утешу радника и рече му:

— Заиста, треба ли их брањити?

— Трудићу се. И човек тада додаде, као у поверењу:

— Ми ћемо бити кошени као жито!

људска бића, да су они у толикој мери истрајали, а да не буду слоњени.

Колико ће трајати још та битка, у којој се бори за сваку стопу земље седмицама, и где треба хиљадама живота људских, да би једна или друга ратујућа страна загосподарила њом? Мислимо да ће распет трајати још неко време, јер се и са стране Немаца као и савезника, показује гвоздена воља и надчовечанска жестина. Сви радије гину, но што ће уступити земљиште. Па ипак, савезници ће однети коначну победу, јер ће у елементима, који ће одлучити последњу борбу, бити мотива, независних од воље и од пожртвовања ратујућих страна. Ови су елементи економске природе и обухватају и исхрану и снабдевање.

На сваки начин Немци су извршни војници; али Французи су, Енглези и Белгијанци њихови достојни партнери. Немци се у осталом не устежу, да унапред признаду, како имају врло велики респект за бравуру савезника.

На источном војишту руски претци узимају све то одлучнији вид. Њима је пошло за руком, да одбију Немце све до Мазурских Језера, где су ови већ претрпели делимичне поразе. О аустријској се армији не може рећи, како је управо с њом. Вероватно је, да је она згомилана око Карпатских пролаза, и да се ту наводи у најкритичнијој ситуацији.

На јужној су ратној позорници Аустријанци одбијени од Шапца, као што и сами признају, што доказује, да смо имали потпуно право, што смо посумњали у победу, коју су објавили пре недељу дана.

С руско-турскога војишта јављају нам се и с једне и с друге стране успеси, који могу бити вероватни, али не и довољни, да задобијемо преглед догађаја, који једни другим следују. Нема сумње, да су све то само претходни акти.

КОЛОСАЛНИ БЛЕФ

— Шта је са немачким победама —

Ратни дописник „Матена“ генерал Бонал изјавио је своје мишљење о телеграму Цара Вилхема, председнику Рајхстага поводом заузећа Чин-Таоа.

Цар у својем телеграму говори о одбранбеном ратовању желећи да припреми немачко јавно мњење да плодове офанзивног ратовања не сазна.

Обећани триумфални улазак немачке војске у Париз,

Лондон, Варшаву, Петроград, Москву показао се као колосални, по немачком начину, блеф.

Сада је за Немачку настао период одбранбеног ратовања на свима фронтима. „Где је то толико објављивано уништење непријатеља народа, који се боје само Бога?“ — завршује генерал Бонал.

За мир

— Агитација за прекидање непријатељства —

Шведски архиепископ Шведерхолм узео је на себе иницијативу, за агитацију у корист мира.

Он ће издати нарочити позив, који ће потписати најугледнији преставници свештенства како неутралних тако и зараћених држава. Апеловаће се на хуманост, да се рат што пре заврши.

Сумњамо, да ће и овај покушај имати успеха, као и покушаји председника Вилсона и папе Бенедикта.

Дневне вести

Молепствије у Нишу

Јављају нам из Ниша да је јуче приређено у Нишу у Саборној цркви молепствије за победу српског оружја. На молепствију чинодејствовао је Епископ Доситеј, са целокупним нишким свештенством.

Забрањен извоз

Решењем Министарског Савета забрањен је извоз из земље, нових крајева — дрвене грађе, дрва за гориво и дрвеног хумура, у циљу да се заштите државне и остале шуме у новим крајевима.

Погинули официри

Према званичном извештају Министарства Војног погинули су ови официри: пешадијски п.пуковник Љуба Т. Павловић; капетан I класе Драгољуб Марковић и пешадијски п.поручник Боривоје Видић. Слава им и вечан помен!

Наши у Аустро-Угарској

По једној висти из Солуна, сви интернирани у Аустро-Угарској поданици Краљевине

Србије биће поново подвргнути детаљном испиту па, ако се покаже дасу безопасни, биће им допуштен, преко Румуније повратак у Србију.

Трговина дуваном

У Београд је дошла једна већа количина дувана — цигарета. Продавнице дувана ипак су остале без њега. Међутим извесне монополисане личности препродају дуван и то кутију од 35 за 50 динара. Молили би надлежне да нас извести које служитељима и чиновницима Управе Монопола дозволи ову недозвољену препродају.

Рањени официри

Извештени смо да су у последњим борбама рањени ови официри: Војислав И. Гојковић, пешадијски мајор, Сибин В. Тодоровић, пешадијски капетан I класе, Богољуб Ивковић, пешадијски поручник, Милорад В. Бокач, Трифун Вуковић, Светомир К. Трифуновић, и Живко Стошевић, пешадијски потпоручници, резервни пешадијски поручник Милован Б. Милорадовић, и резервни потпоручници Гаврило Аритновић и Борисав Буцек.

Париски живот

— Долазе и позоришта —

Париз је већ отпочео да живи својим пређашњим животом. Становништво, које је побегло из страха од Немаца, сад се постепено враћа. Чак је и парламенат сазван у Париз.

Недавно су париски посланици замолили министра председника Вивијанија да дозволи да се у Паризу поново отворе позоришта, пошто је 25.000 без посла.

Вивијани је одговорио, да влада намерава да да дозволу, те ће сва позоришта и концертне сале ускоро отворити.

Козак и Швабе

Како су Аустријанци ухватили Козака

О козачкој коњичкој вештини причао је петроградском дописнику „Морнинг Поста“ један чиновник из Лавога ово: Један аустријски генерал, сазнавши да су му војници преко сваке мере застрашени причама о козачкој одважности, одлучи да их очигледно увери, да је козак обичан

војник, као и сваки други, па нареди да му се по сваку цену ухвати један жив козак и доведе. То се како тако, после дужег времена, и изврши и козак би доведен пред генерала.

Генерал, седећи на коњу, објасни војницима, да козак није ништа необично, и да ће им то сад доказати. Он нареди да се козак одрешу, па видевши да овај разуме знаке, дате му сабљу да покаже шта уме њоме радити. Аустријски војници, скупљени наоколо, уживали су у шали. Козак поче млатарати сабљом по ваздуху, па ударивши у дивљу дреку, која је као нека врста језика у свих народа у којих је љубав према коњу развијена, вину се одједном на седло иза генерала.

Затим натера коња да удари у

гомилу војника, који не могуше припутати да не би убили свог команданта, та се уклонише с пута. Козак појури своје логору, а аустријске предње страже, упропашћене генералом и козаком на коњу, опале неколико метака на сумце за тим интересантном паром без икаква ефекта. Тако генерал допаде руског ропства убеђен да у тим несрећним козацима мора бити „чегг ђаволског“.

Ратне ситнице

Командант одбране Пшемисла је генерал Кузманек.

Последње вести

Немачки пораз између Варте

Петроград, 8. новембра

Немачка офанзива на фронту Варта — Вишла сломљена је после огорчене борбе. Армија генерала Хинденбурга морала је услед снажног налета наших трупа прво код Лођа да напусти један део тешке артиљерије, а затим је почела оступати на целом фронту. Повлачење је било прво у реду, а затим је на појединим местима прешло у панично бегство. Наше трупе заробиле су много војника, топова и митраљеза.

На 30 километара од Кракова

Петроград, 8. новембра

Наши одреди, који оперишу у западној Галицији дошли су на 30 километара од Кракова. У Кракову је завладала паника.

Руси у Мађарској

Ниш, 5. новембра

Овде су стигли приватни телеграми из Петрограда велике руске колоне прошле кроз кланац Ужок, сломивши доста слаб отпор Аустријанаца. Руси иду директно на Унгвар. Очекују се велике битке у Мађарској.

Рад.

На западном ратишту

Париз, 8. новембра

Борбе у Фландрији продужују се, али без велике жетине. Кише су веома отежале операције.

У Вевру смо напредовали, а у Аргонској шуми одбили смо неколико огорчених немачких напада.

Шта ли се дешавало у души овога човека? Ми не мислимо увек исто пред нашом савешћу и пред сличним људима. Он је на првом месту објаснио да не погине свако у рату, и да се многе рене, чак и озбиљне, лече врло брзо и врло добро. Други су пажљиво слушали. И он, такође је слушао и осетио је како је постао храбрији. Чак је направио неколико досетана на рачун Вилхема Другог, Франца Јосифа и немачке војске. Било је смејања.

Овим успехом господин Морел се одушевио и говорио је:

— Треба прећи одмах границу, повратити Елзас и Лотрингију, освојити Немачку, помлатити Прусе, ући у Берлин.

Када га је човек слушао, не би ни помислио да је он провео свој рок службе по канцеларијама. Он је постајао страхан. Он је гледао испод ока свога суседа, који га је посматрао са дивљењем.

Морел се направио важан. Он је осетио да га сматрају за страш-

ног војника, који је способен да учини ретка јуначка дела. Његови другови нудили су му вино и свињско месо на врло снисходљив начин. Он је био прилићен да чини сада јуначка дела.

Кад је после три дана пук прихватио наредбу да јуриша на бајонет, Морел је чуо где један од његових другова рече:

— Ти си поред Морела. Он ће те одвући. То је дивљи зец.

Он погледа фабричког раденика, који је био врло блед.

Морел помисли: „Ја сам дивљи зец, ја!“

Када се пошло на бајонет, да би охрабрио своје другове, он викну:

— Напред, за Француску!

Другови, охрабрени, додаваху:

— Храбро! Морел!

И он је ишао, стегнутих зуба, чудећи се и сам због свог држања, налазећи задовољство да буде сматран за јунака, мислећи непрестано усред митраљеске паљбе: „Ја сам дивљи зец! Див-

љи зец!“

И он је јурио, јурио сујетно, храбар и Француз, способен да погине за заставу.

Он је добио један куршум, два куршума. Он је јурио брже од свију. С времена на време он се окретао и викао: „Напред!“ Он је први стигао до немачких шанчева. Њега су похвалили у дневној заповести...

Рене ле Кер.

Ерзерум

— Његова утврђења и значај. — У победном наступању свом, руски кавкаски корпуси стићи ће ускоро под Ерзерум, главно утврђење турско под Кавказом.

Главни пут, којим се руске трупе, као и раније 1829. и 1877. године, могу кретати на Ерзеруму води долином горњег тока реке Аракса. Широк ерзерумски друм иде од Зивинског пролаза на Кавказу на село Ардост, и да-

ље на Хасан-кале и Деве-Бојну, коју су Руси већ узели. Од Ардоста до Хасан-калеа има на 48 километара, а до Ерзерума 85 километара.

Лево од главног друма за Ерзерум иду од руске границе на запад два пута: један десном страном Аракса, на 9—10 километара од реке, други левом страном, готово поред саме реке. Из долине пак горњег Еуфрата иду путеви на југ, на Вану, и на југозапад. Турци су нарочито ценили Бајазит и јаке позиције око њега. После пада његовог, они се непрестано упињу и предузимљу упорне нападе из Вана, који је удаљен одатле на 138 км.

Ерзерумска утврђења нису у рату 1877. била данашње јачине. Осим дуплог бедема и цитаделе, који ни у колико нису у стању да издрже ударе модерне артиљерије, год. 1877. Ерзерум је био опасан и једним појасом од форова удаљених на 3—4 км. од вароши. После те године Турци су

подигли још један појас јакних форова, који допире до оних позиција на Деве-Бојну, на којима је генерал Хајман 23. октобра разбио турску армију.

Најдаљи из тог спољашњег појаса форова удаљени су, један на 13 километара северо-источно од вароши, а други, Хефта-хупри, који затвара са севера пут у Ерзерум, на 23 километра.

Према томе, Ерзерум, који има два појаса форова, може се назвати првокласним утврђењем. Уз то је још приступ Ерзеруму са севера отежан баровитом равницом западног Еуфрата (Кара-Суа, како га Турци зову).

Ратна пошта

Мирко Тодоровић, судски писар и резервни пешадијски поручник моли се да дође у редакцију „Пијемонта“, или да пошаље своју адресу Драгутину Костићу, Кнез Данило-ва, бр. 21.

Трговина готовог женског одела

РАДИВОЈА САВИНА И ДРУГА
КРАЉ МИЛАНОВА УЛИЦА БР. 70. (ПРЕКО ПУТА НОВОГ ДВОРА)

Препоручује поштованим муштеријама велики избор:

КАПУТА ЗИМСКИХ БЛУЗА
КОСТИМА ГУМЕНИХ МАНТЛОВА
СУКАЊА ЖИПОНА

Као и велики избор женског веша и разних кецеља.

Цене најумереније и строго утврђене

9-10

Продаја ангро по умереној цени радња

Живана Тодоровића

Дворски лифрант на Теразијама

кафу, виринач, чај, енглески, бовбоне, бисквит рум, коњак, сенлајт сапун, цигуре, црни лаф, сардине и друге конзерве и сву осталу колонијалну деликатесну робу у стану Обилићев венац бр. 3.

Капци од артије

Већа количина капака од артије продаје се. Упит и уредништво „Пијемонт“ — Краљ Александра бр. 12.

Фабрика Цемент
У РИПЊУ

Има на стоваришту одличног Портланд и Роман цемента. Обратити се Ресавска ул. бр. 69. Београд.

КАРБИДА

Може се добити само код Николе Јовановића Стари Телеграф--Београд. Има око 300 половних цакова.

„Пијемонт“ прима огласе по најумеренијој цени.

Ценовник I. Срп. Краљ. Повлашћене Фабрике за конзервирање меса Поврћа и Воћа

Светозара Стефановића у Крагујевцу

Поврће	У флашама			У кутијама		Паштетице	Дин.	пара
	1/2	3/4	1	1/2	1			
Краљ. млад грашак у зрну				—70	1:20	Од гушће цигерисе	1	—
Млад грашак				—50	—90	„ пилетине	0	50
Грашак у зрну				—40	70	„ говеђине	0	50
Млада боронија				—60		„ свињског језика	0	50
Црвен патлиџан цео					70	„ говеђег језика	0	50
„ цеђен				—45	—70	Конзерве од меса		
Шпаггла несечена				3	—	Говеђи гулаш	0	90
„ сечена					3	Говеђе печење	0	90
Млади красавци у води			1:50			Свињско печење	0	90
Компоти						Свињска кавурма	0	70
Од кајсија	—80	1:60		—80		Бифтек	1	—
„ бр. сака	—80	1:60				Рајнбратен	1	—
„ љуштених шљива	—90	1:70		—70		Лунгенбратен	0	90
„ трешања	—80	1:60		—80	1:20			
„ вишања	80	1:60		—80				
„ јагода	—80							
Пекмез						Примедба		
Од шљива				1:—		Фабрика прима поруц-		
„ јагода				1:20		бине од 25 динара на ви-		
„ кајсија				1:20		ше предаја на крагујевач-		
Пекмез од шљива у бур-						кој станици. За препродав-		
радима од 100 кгр. 46						це 5 од сто касашконто		
50 кгр. 24:50.								

Фабрика је дала оштампати ценовник својих израђевина у новинама, како би дала прилике да исецањем истог свака њена муштерија снабде се.

Фабрика је скувала велику количину изврсног пекмеза са кожомрицом и исти продаје само у бурадима од 100 и 50 кгр. Сви израђевине шаљу се на позуку железницом. Најмања је поручбина 25 дин.

ФАБРИКА КОНЗЕРВИ
Свет. Стефановића. Крагујевац

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА

Геце Кона--Београд

добила је следеће ратне карте:

1. Велика карта Европе (War Map of Europe) цена дин. 2:50
2. Europa Central (карта Европе франц. издање) 3
3. Empire Allemand (2 листа велика са немачко-француско немачко-руским бојиштем III) 6
4. Frontière Franco Allemande француско-немачко бојиште 1 лист 1:80
5. Frontière Franco Allemande (2 велика листа ђенералштабне карте франц.-немачко бојиште) 6
6. Цвијић, карта Србије (Срп. Аустриско бојиште) 1
7. Маринковић, карта Србије 2:50

Са поручбином има се и новац послати.

ПОМОДНО ГАЛАНТЕРИСКА РАДЊА

Душана В. Пешића

— НА ТЕРАЗИЈАМА —

препоручује поштованим муштеријама велики избор капуљача, подкошуља, зимских шешира и другог разноврсног зимског веша.

Цене умерене и строго утврђене.

2-5

У кафани Панте Костића

КОД

Вука Караџића

(СКАДАРЛИЈА)

Преко целог дана точи се свеже пиво (чаша 0:20, кригла 0:30 п. д.) велики избор природног пића и српских мезелука. — Услуга брза и тачна.

7-21

„Пијемонт“ прима огласе по умереној цени.

Наша добра и мила

† СТАНКА

свршена ученица Универзитета

преставила се 1-ог, а сахрањена је 2-ог новембра у сокобањском гробљу.

Соко Бања 4. нов, 1914;

Ожалошћени: мати Лепосава, отац Мих. Јовић, учитељ; браћа: Никола, Драгољуб, Војислав и Пера; сестре: Видосава, Радмила и Нада.

1-3

На алексиначком гробљу 11. ов. мес. у 10 и по часова пре подне даваћемо четрдесетодневни помен нашем милу

† Момчилу--Моми Т. Богдановићу

нареднику — питомцу В. Академије

Благодаримо овом приликом свима рођацима, пријатељима и познаницима на указаном саучешћу у нашој превеликој тузи.

8. новембра 1914 г. у Београду.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мати Лепосава сестре: Душица и Шана, брат Немања.

2-3

Потпуно нова реновирана штампарија

Телефон 15-91.

Телефон 15-91.

„ПИЈЕМОТ“

у својој сопственој згради
Краља Александра бр. 12.

Снабдевена потпуно најновијим словима, шарама, линијама и свим могућим штампарским машинама и бојама.

Са две најновијег система „ЦНОТУР“
СЕЦ-МАШИНАМА

Прима на израду: Књиге, разна дела, протоколе, ценовнике, јеловнике, свадбене позивнице, вереничке карте, у разним форматима плакате, биоскопске програме, улазнице, визиткарте, као и разне друге штампарске послове.

ПОТПУНО ЧИСТА И БРЗА ИЗРАДА.

О солидности и умереним ценама, као и о самој изради ма каквог штампарског посла штампарија „Пијемонт“ ставља на расположење п. публици да се и само о свему лично увери.

ЦЕНЕ СУ ВРЛО УМЕРЕНЕ.

Прима на израду све могуће штампарске послове